

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ФЕДОРЧАК ОЛЕКСІЙ ЄВСТАХІЙОВИЧ

УДК 658.152:621:65.015.3

**ЕКОНОМІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМІВ
ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВО**

**Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)**

**АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Львів – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі менеджменту і міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Георгіаді Неллі Георгіївна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
професор кафедри менеджменту і міжнародного
підприємництва

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Ліпич Любов Григорівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
декан інституту економіки та менеджменту

кандидат економічних наук, доцент
Товт Тетяна Йосипівна,
Мукачівський державний університет,
доцент кафедри менеджменту та управління
економічними процесами

Захист відбудеться «12» жовтня 2016 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.03 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 4 корпус, ауд. 209-А.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1.

Автореферат розісланий «8» вересня 2016 р.

Учений секретар спеціалізованої
вченої ради, к.е.н., доцент

Завербний А.С.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Успішність функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання значним чином залежить від наявності потенційних можливостей вчасного залучення необхідного обсягу капіталу для реалізації запланованих проектів, досягнення поставлених цілей тощо. Інвестиції для підприємства є одним із найвагоміших факторів його тривалого економічного розвитку. Тому використання механізмів залучення інвестицій являється складовою успішного функціонування підприємства. Саме інвестиції можуть виступати джерелом ресурсів для покращення фінансово-господарського стану підприємства, збільшення його частки на ринку, впровадження інноваційних продуктів, створення та використання конкурентних переваг тощо.

Часто основним джерелом інвестицій для вітчизняних підприємств виступають власні ресурси. Це зумовлено нестабільністю економічного та політичного середовищ їх функціонування, а також відсутністю ефективних інструментів взаємодії з інвесторами. Таким чином, виникає необхідність формування нових способів співпраці між реципієнтами і донорами капіталу з урахуванням сучасних тенденцій. Успішне формування та використання механізмів залучення інвестицій дасть змогу підприємствам вчасно залучити необхідний обсяг капіталу, що підвищить їхню конкурентоспроможність в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Це також забезпечить підприємству можливість довготривалого економічного розвитку, виходу на нові ринки, створення та реалізації нової інноваційної та конкурентоспроможної продукції. Тому постає проблема вчасного залучення необхідного обсягу інвестицій машинобудівними підприємствами на вигідних для них умовах.

Проблемами залучення інвестицій на підприємства займались чимало вітчизняних вчених. Здебільшого науковці зосереджують свою увагу на залученні інвестицій на підприємства та в окремі галузі. До цієї групи вчених належать Алексеев І.В., Бібік Г.Ю., Бондарчук М.К., Вишивана Б.М., Войтенко Л.Ю., Гайдучий А.П., Георгіаді Н.Г., Гуменюк Д.О., Давимука С.А., Демчишак Н.Б., Крупка М.І., Крикавський Є. В., Карпенко Г.В., Кравченко В.В., Кузьмін О.Є., Кузнецова А.Я., Ліпич Л.Г., Любченко О.М., Михальського В.В., Олейника П.В., Печенка О. І., Породко Ю.М., Процьківа О.П., Соломіна Г.В., Сумець О. М., Романюк Т.Ф., Скворцов І.Б., Товт Т.Й., Харічкова С.К., Черток Д.Л., Чухрай Н.І., Штангрет А.М. Однак поза увагою цих та інших дослідників залишились неточності та неоднозначності категоріально-понятійного апарату у сфері інвестиційної діяльності, теоретичні положення щодо економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, формування інтегрального показника ефективності механізмів залучення інвестицій при реалізації методів їх економічного оцінювання, побудови математичної моделі залежності обсягу залучених інвестицій від тривалості та вартості процесу їх залучення під час визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій та застосування моделі їх економічного оцінювання та регулювання. Це актуалізує розроблення теоретичних і методико-прикладних положень з економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Проведене дослідження пов'язане з науковим напрямком кафедри менеджменту і

міжнародного підприємництва Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми формування моделей розвитку національного господарства та його суб'єктів в умовах глобалізації» (номер державної реєстрації 0114U001694), у межах якого дисертантом визначено сутність поняття «механізми залучення інвестицій на підприємство» та наведено їх класифікацію; розвинуто концептуальну модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій; удосконалено методи економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство; розвинуто методи прогнозування економічної ефективності механізмів у майбутньому (акт впровадження від 19.03.2014 р.). Представлені у дисертації наукові результати використані під час виконання держбюджетної теми Національного університету «Львівська політехніка» ДБ/Інформ «Геоінформаційні технології аналізу стоку та емісії парникових газів у лісовому господарстві для підтримки прийняття рішень» (номер державної реєстрації 0111U001210) при виконанні етапу 2 «Розроблення методів та програмних засобів просторового аналізу і прогнозування стоків та емісій парникових газів у лісовому господарстві та внаслідок змін землекористування на регіональному рівні за різними сценаріями», підетапу 2.4. «Розроблення та дослідження сценаріїв емісії та стоків вуглекислого газу у лісовому господарстві України, використання їх для підтримки прийняття ефективних адміністративних рішень на національному рівні та підтримки міжнародних переговорів». Зокрема, автором удосконалено методи економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій для реалізації проектів із зменшення негативних наслідків емісії парникових газів (акт впровадження від 08.10.2014 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є удосконалити існуючі і розробити нові теоретичні і методико-прикладні положення з економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Завданнями роботи є:

- розвинути категоріально-понятійний апарат у сфері інвестиційної діяльності підприємств;
- удосконалити концептуальну модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство;
- розвинути метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство;
- удосконалити метод визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство;
- запропонувати модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Об'єктом дослідження є механізми залучення інвестицій на підприємство.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та методичні положення щодо економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Методи дослідження. Проведене дослідження базується на методологічних положеннях сучасних наукових економічних теорій. Вивчено нормативно-правові акти Верховної Ради України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази

Президента України. Дисертація виконана на основі аналізу наукової літератури та досвіду залучення інвестицій машинобудівними підприємствами України.

У дослідженні використано такі методи наукового пізнання: узагальнення, конкретизації, систематизації, порівняння та абстрагування – під час уточнення сутності поняття «механізми залучення інвестицій на підприємство», побудови класифікації механізмів залучення інвестицій на підприємство, виокремлення принципів економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство (підр. 1.1-1.3); анкетування, формалізації, кластерний аналіз, а також економіко-математичні методи, зокрема метод найменших квадратів – під час аналізування існуючих механізмів залучення інвестицій на підприємство, визначення факторів, які впливають на економічне оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, удосконалення методу економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство (підр. 2.1-2.3); економіко-математичні методи, зокрема методи кореляційно-регресійного аналізу, математичні методи аналізу властивостей функцій, методи індукції та дедукції, метод аналогій – під час визначення та оцінювання факторів, які впливають на регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, удосконалення методів визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, розроблення моделі економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство (підр. 3.1-3.2).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні існуючих і розробленні нових теоретичних і науково-прикладних положень із економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство. Наукові результати, які характеризують новизну дослідження, полягають у такому:

вперше:

– запропоновано модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, яка на основі врахування реалізації інвестиційних цілей встановлює послідовність застосування методів економічного оцінювання механізмів, визначає об'єкти регулювання, а також конкретизує взаємозв'язок між первинними (взаємодія підприємства з одним інвестором у процесі залучення інвестицій визначеної форми, обсягу та визначеним методом) та вторинними механізмами (взаємодія підприємства з багатьма інвесторами у процесі залучення інвестицій різної форми, обсягу та різними методами);

удосконалено:

– метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на обчисленні інтегрального показника рівня економічної ефективності механізмів, що дає змогу оцінити можливості підприємства щодо вчасного залучення запланованого обсягу інвестицій на вигідних для себе умовах;

– метод визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, який, на противагу відомим, заснований на аналізуванні залежності зміни функції обсягу залучених інвестицій від вартості процесу залучення інвестицій і тривалості його реалізації;

– концептуальну модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, яка, на відміну від існуючих, базується на

визначенні складових економічного оцінювання і регулювання механізмів залучення інвестицій, а також конкретизує їх місце у процесі взаємодії підприємства та інвестора;

набув подальшого розвитку:

– категоріально-понятійний апарат у сфері інвестиційної діяльності підприємства, зокрема уточнено сутність поняття «механізм залучення інвестицій на підприємство» (взаємодія підприємства та інвестора у процесі залучення інвестицій визначеної форми та визначеним методом), а також класифікацію механізмів залучення інвестицій на підприємство, в основу якої, на противагу відомим, покладено поділ елементів механізмів на обов'язкові і необов'язкові, що дає змогу чітко визначити можливі види механізмів залучення інвестицій, їх сутнісні ознаки, а також сформулювати порядок застосування механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність результатів дослідження полягає у розробленні методичного інструментарію щодо економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство. Авторські розробки, зокрема, удосконалений метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство та розвинений метод визначення доцільності їх регулювання, а також модель економічного оцінювання і регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство використовуються у діяльності ПрАТ «Львівський локомотиворемонтний завод» (довідка № 2387 від 06.05.2015 р.), ТзОВ «Інтерпет» (довідка № 12 від 12.05.2015р.), ТзОВ «Севіан» (довідка № 12 від 09.07.2015 р.).

Окремі положення дисертації застосовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка», зокрема під час викладання дисциплін «Креативний менеджмент», «Консалтинг в інноваційній діяльності» (довідка № 67-01- 975 від 10.06.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Усі наукові результати, викладені в дисертації, отримані дисертантом особисто. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в роботі використані лише ті положення, що є результатом особистої роботи дисертанта і становлять його індивідуальний внесок.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації пройшли обговорення на міжнародних науково-практичних конференціях, міжвузівських конференціях, симпозіумах, круглих столах, зокрема на таких: Міжнародна науково-практична конференція «Соціально-економічні аспекти розвитку управління» (Дніпропетровськ, 16-17 січня 2013 р.), X Міжнародна науково-практична конференція «Маркетинг та логістика в системі менеджменту» (Львів, 6-8 листопада 2014 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна практика економічного розвитку країни» (Сімферополь, 24-25 травня 2013 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн» (Одеса, 18-19 квітня 2014 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів» (Львів, 25-26 квітня 2014 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси, аудит» (Київ, 24-25 липня 2015 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Наукові здобутки на шляху до вдосконалення економіки»

країни» (Дніпропетровськ, 7-8 серпня), III Міжнародний конгрес «Захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування» (Львів, 17-19 вересня 2014 р.), Міжвузівська науково-практична конференція «Актуальні проблеми економічної безпеки в контексті трансформації ринкової економіки» (Львів, 12 грудня 2013 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 24 наукові праці, загальним обсягом 9,24 друк. арк. (з яких особисто дисертантові належить 7,93 друк. арк.), зокрема 2 колективні монографії, 12 статей у наукових фахових виданнях України, з них 2 праці у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 1 стаття у науковому періодичному виданні іноземної держави та 9 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура і обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації становить 221 сторінку. Основний її зміст викладено на 179 сторінках. Робота містить 20 таблиць, 58 рисунків, список використаних джерел із 206 найменувань та 21 додатку.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** наведено обґрунтування актуальності теми дослідження, визначено його мету, об'єкт та предмет, методи дослідження, викладено наукову новизну та практичне значення отриманих наукових результатів, наведено відомості про їх апробацію.

У **першому розділі «Теоретико-методичні засади економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство»** уточнено сутність поняття «механізм залучення інвестицій на підприємство», доповнено класифікацію механізмів залучення інвестицій, конкретизовано принципи економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство (МЗІП).

Аналізування наукової літератури та досвіду підприємств із залучення інвестицій показало, що головним джерелом фінансування діяльності та розвитку вітчизняних підприємств є власні ресурси. Дана тенденція спричиняє відсутність взаємодії із закордонними інвесторами та недостатню мобільність капіталу в межах України, що зумовлює зниження конкурентоспроможності підприємств та неможливість вчасного залучення необхідний обсяг капіталу для реалізації запланованих проектів із удосконалення існуючої та створення нової продукції, формування стратегій виходу на зовнішні ринки тощо. Основною причиною того, що підприємства фінансують проекти за рахунок власних ресурсів, є відсутність інструментарію для успішного ведення переговорів з інвесторами, у тому числі з іноземними, в сучасних економічних умовах.

Дослідження наукової літератури, пов'язаної із залученням інвестицій на підприємства, а також аналізування нормативно-правової бази та досвіду вітчизняних підприємств показали, що діяльність, пов'язана із залученням інвестицій, являє собою складний розгалужений процес взаємодії підприємства-реципієнта з інвесторами. Вивчення факторів, які впливають на співпрацю підприємства з інвестором, дозволило визначити, що результат цієї співпраці характеризується високим рівнем невизначеності та може бути прогнозованим тільки за умови систематизації та планування реалізації залучення інвестицій.

Тому доцільним є характеризувати співпрацю інвестора та підприємства за допомогою поняття «механізм» (цілеспрямована взаємодія певної сукупності елементів у визначеній послідовності), а процес залучення інвестицій як реалізацію первинних механізмів залучення інвестицій у певній послідовності.

На основі аналізування досвіду співпраці окремих підприємств з інвесторами, а також дослідження наукової літератури та законодавчої бази визначено обов'язкові та необов'язкові елементи механізмів залучення інвестицій. До обов'язкових відносяться інвестор, підприємство-реципієнт, метод залучення інвестицій та інвестиції. До необов'язкових належать інвестиційний банк або андеррайтер (здійснює розміщення цінних паперів, які підприємство-реципієнт емітує на первинному фондовому ринку, бере участь в обранні вартості цінних паперів, формує стратегію їх реалізації серед інвесторів), брокер (виступає посередником між інвестором та біржею цінних паперів), біржа цінних паперів (місце де укладаються угоди про купівлю або продаж цінних паперів). На рис. 1 представлено взаємозв'язки між складовими МЗП.

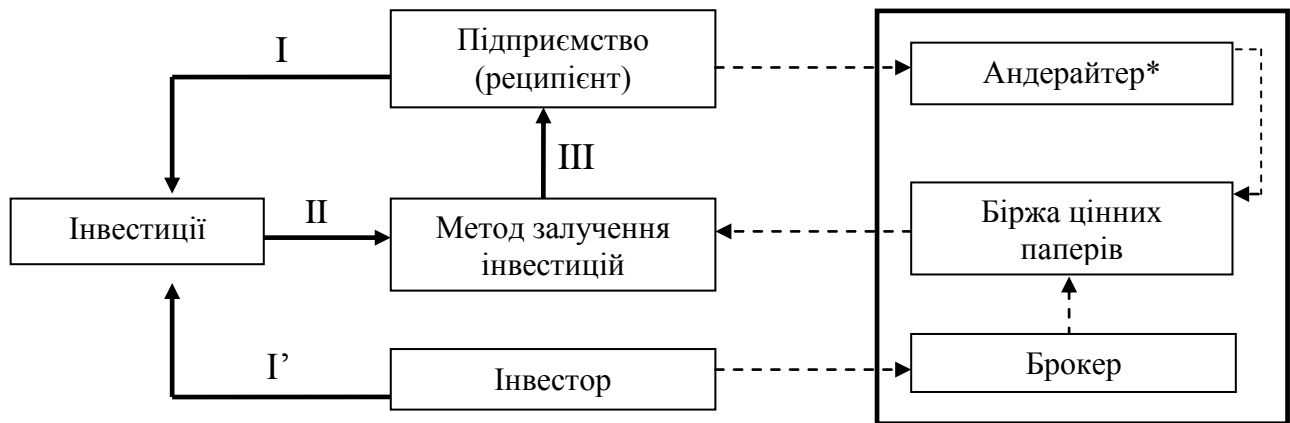

Рис. 1. Складові елементи механізму залучення інвестицій на підприємство

Примітка: побудовано дисертантом; *I'* – формування домовленості між інвестором та підприємством-реципієнтом щодо форми, обсягу та виду інвестицій з ініціативи інвестора; *I* – формування домовленості між інвестором та підприємством реципієнтом щодо форми, обсягу та виду інвестицій з ініціативи підприємства; *II* – узгодження методу залучення інвестицій; *III* – підприємство-реципієнт отримує інвестиції від інвестора.

Умовні позначення:

*андеррайтер – особа, що управляє процесом випуску цінних паперів на фондовій біржі та розподіляє їх серед інвесторів.

————— – взаємозв'язок є обов'язковим;

- - - - - – взаємозв'язок не є обов'язковим;

————— – учасники інвестиційного процесу, які не є обов'язковими.

На основі аналізування обов'язкових складових механізмів залучення інвестицій здійснено їх класифікацію: за формою власності підприємств (механізми залучення інвестицій на приватне підприємство; механізми залучення інвестицій на державне підприємство; механізми залучення інвестицій на підприємство, яке засноване на колективній формі власності); за видом інвестора (механізми залучення інвестицій від іноземного інвестора; механізми залучення інвестицій від вітчизняного інвестора; механізми залучення інвестицій від приватного інвестора; механізми залучення інвестицій від держави; механізми залучення інвестицій від інвестора-фізичної особи; механізми залучення інвестицій від інвестора-юридичної особи); за видами інвестицій (механізми

залучення реальних інвестицій; механізми залучення фінансових інвестицій; механізми залучення прямих інвестицій; механізми залучення портфельних інвестицій; механізми залучення короткострокових інвестицій; механізми залучення довгострокових інвестицій), за методом залучення інвестицій (механізми, що базуються на акціонуванні; механізми, що реалізуються з використанням державного фінансування; механізми, засновані на самофінансуванні; механізми, орієнтовані на спонсорську або грантову допомогу, під якою розуміються інвестиції, отримані підприємством від інвесторів, що керуються альтруїстичними мотивами, або які мають на меті фінансувати інноваційні розробки, впровадження яких не спрямоване на отримання прибутку в короткостроковому (до 1 року) або середньостроковому (до 3 років) періоді).

Систематизація механізмів залучення інвестицій, їх визначення та класифікація дають можливість спланувати процес залучення інвестицій. Кожен окремих МЗІП характеризується певними значеннями параметрів: тривалість та вартість реалізації, а також потенційний обсяг інвестицій, який можна залучити з його допомогою. Таким чином, на засадах встановлених цілей процесу залучення інвестицій можливим є визначення оптимальної послідовності реалізації МЗІП.

Дискусійним питанням є конкретизація механізмів залучення інвестицій з точки зору кількості їх учасників. Наприклад, чи варто під одним МЗІП розуміти взаємодію інвестора з кількома інвесторами, чи тільки з одним. Для вирішення даної проблеми прийнято розуміти під одним механізмом залучення інвестицій співпрацю підприємства тільки з одним інвестором, одним методом, під час залучення інвестицій однієї форми та обсягу. Проте, якщо підприємство реалізує кілька механізмів, наприклад, співпрацює з кількома інвесторами, то дану взаємодію теж можна назвати певним механізмом, який складається з тих же механізмів. Тому всі МЗІП поділено на первинні (співпраця підприємства з одним інвестором, одним методом залучення інвестицій однієї форми та обсягу) та вторинні (механізми, які складаються з кількох первинних механізмів). Тоді виникає проблема визначення кількості вторинних механізмів, які беруть участь у процесі залучення інвестицій на підприємство. Оскільки, визначення цілей процесу залучення інвестицій та формування переліку механізмів, які братимуть участь у даному процесі здійснюється підприємством-реципієнтом, доцільним є припустити, що поділ механізмів на первинні і вторинні реалізується даним підприємством самостійно відповідно до ситуаційних умов середовища, в яких воно взаємодіє з інвесторами.

Порядок реалізації МЗІП може бути послідовним (підприємство протягом певного періоду часу співпрацює тільки з одним інвестором і тільки одним методом), паралельним (підприємство одночасно співпрацює з декількома інвесторами, або з одним інвестором, але у різний спосіб), змішаним (поєднання послідовного та паралельного способів застосування МЗІП). Якщо підприємство використовує наявні МЗІП послідовно, то воно економить власні ресурси, оскільки реалізація одного механізму є дешевшою, ніж кількох. За умови, коли механізми застосовуються паралельно, то зменшується тривалість процесу залучення інвестицій, проте це зумовлює зростання його вартості. Тому необхідним є визначення на початку процесу залучення інвестицій чітких планових критеріїв його тривалості та вартості, що уможлиблює планування реалізації МЗІП таким

чином, щоб це дало змогу підприємству вчасно залучити необхідний обсяг інвестицій. Формування порядку використання МЗП відбувається на засадах урахування результатів їх попереднього економічного оцінювання, що дає змогу визначити потенційні результати застосування механізмів у майбутньому та проаналізувати їх поточну ефективність. За умови невідповідності фактичних результатів застосування механізмів плановим завданням постає необхідність регулювання МЗП, унаслідок чого змінюється характер механізмів, які беруть участь у процесі залучення інвестицій та порядок їх використання. Наукові результати систематизовано та узагальнено на основі розвиненої концептуальної моделі економічного оцінювання та регулювання МЗП (рис. 2).

Рис. 2. Концептуальна модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство

Примітка: побудовано дисертантом

Концептуальна модель відображає принципи та складові економічного оцінювання та регулювання МЗП, а також конкретизує послідовність реалізації процесу залучення інвестицій на підприємство.

У другому розділі «Аналізування та економічне оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство» проаналізовано фактори, які впливають на економічне оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство,

удосконалено методи їх економічного оцінювання та здійснено аналізування ефективності МЗП на прикладі вітчизняних машинобудівних підприємств.

Показники, необхідні для аналізування механізмів залучення інвестицій на підприємство із використанням удосконалених показників рівня їх економічної ефективності представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники рівня економічної ефективності МЗП

№ з/п	Назви показників	Формули показників	Характеристика показників
1	Планово-орієнтований показник рівня економічної ефективності МЗП	$E_p = I_\phi / I_\pi$	Показує відповідність фактичного обсягу залучених інвестицій плановому (планове значення вибирається на етапі формування цілей процесу залучення інвестицій). I_ϕ , I_π - відповідно фактичне і планове значення обсягу залучених інвестицій, грн.
2	Узагальнений планово-орієнтований показник рівня економічної ефективності МЗП	$E_{pc} = (I_\phi - C) / I_\pi$	Відображає рівень відповідності фактичного обсягу залучених інвестицій плановому (планове значення вибирається на етапі формування цілей процесу залучення інвестицій) з урахуванням витрат на реалізацію досліджуваного МЗП. C - видатки підприємства від реалізації аналізованого МЗП, грн.
3	Темпоральний показник економічної ефективності МЗП	$E_T = I_\phi / T$	Відображає обсяг залучених інвестицій за одиницю витраченого часу на реалізацію аналізованого МЗП. T - кількість часових періодів, днів.
4	Темпорально-витратний показник економічної ефективності МЗП	$E_{TC} = (I_\phi - C) / T$	Показує обсяг залучених інвестицій за одиницю витраченого часу на реалізацію аналізованого механізму з урахування витрат на його
5	Дисконтний темпорально-витратний показник економічної ефективності МЗП	$E_{DTC} = \left[I_\phi - C \sum_{i=1}^T (1 + \delta)^i \right] / T$	Показує обсяг залучених інвестицій за одиницю витраченого часу на реалізацію аналізованого механізму з урахування витрат на його використання та можливості інвестування затрачених коштів із певним рівнем дохідності. δ - середня дохідність капіталу на ринку, част. од., i - номер часового періоду.
6	Планово-орієнтований дисконтний темпорально-витратний показник рівня економічної ефективності МЗП	$E_{PDTC} = \left(I_\pi / I_\phi \right) \times \left[\frac{I_\phi \sum_{j=1}^{T_p} (1 + \delta_{ip})^j - C \sum_{i=1}^T (1 + \delta)^i}{I_\pi \sum_{j=1}^{T_p} (1 + \delta_{ip})^j - C \sum_{i=1}^T (1 + \delta)^i} \right]$	Відображає співвідношення між фактичними і плановими обсягами залучених інвестицій, надходженнями від реалізації інвестиційних проектів та дисконтованими витратами на реалізацію МЗП. T_p - кількість часових періодів реалізації інвестиційного проекту, дні; δ_{ip} - дохідність інвестиційного проекту, част. од.

Примітка: отримано дисертантом

Якщо підприємство за допомогою аналізованого механізму спроможне вчасно залучити необхідний обсяг інвестицій без перевищення запланованих втрат коштів на реалізацію процесу залучення інвестицій, то значення показників рівня економічної ефективності механізмів відповідатиме критеріям оптимальності, які наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Критерії оптимальності для показників економічної ефективності механізмів залучення інвестицій на підприємство

№ з/п	Назви показників	Критерії оптимальності
1	Планово-орієнтований показник ефективності МЗП	$E_p \geq 1$
2	Узагальнений планово-орієнтований показник ефективності МЗП	$E_{PC} \geq 1$
3	Темпоральний показник ефективності МЗП	$E_T \geq I_n / T$
4	Темпорально-витратний показник ефективності МЗП	$E_{TC} \geq (I_n - C_n) / T$
5	Дисконтний темпорально-витратний показник ефективності МЗП	$E_{DTC} \geq \left[VI_{plan} - C_{plan} \sum_{i=1}^T (1+\delta)^i \right] / T$
6	Планово-орієнтований дисконтний темпорально-витратний показник ефективності МЗП	$E_{PDTC} \geq 1$

Примітка: сформовано дисертантом

Удосконалені показники економічної ефективності МЗП базуються на аналізуванні тривалості та вартості їх використання, а також обсягу залучених із їх допомогою інвестицій. На основі показників, представлених у табл. 2, розраховується інтегральний показник ефективності механізму залучення інвестицій:

$$IE = E_p w_p + E_{PC} w_{PC} + \frac{E_T}{E_T^P} w_T + \frac{E_{TC}}{E_{TC}^P} w_{TC} + \frac{E_{DTC}}{E_{DTC}^P} w_{DTC} + E_{PDTC} w_{PDTC}, \quad (1)$$

де E_p - значення планово-орієнтованого показника економічної ефективності МЗП, част. од.; E_T , E_T^P - фактичне і планове значення темпорального показника економічної ефективності МЗП, грн./часовий період (часовий період, обирається відповідно до характеристик вхідної інформації за досліджуваними показниками); E_{TC} , E_{TC}^P - фактичне і планове значення темпорально-витратного показника економічної ефективності МЗП, грн./ч.п.; E_{DTC} , E_{DTC}^P - відповідно, фактичне і планове значення дисконтного темпорально-витратного показника економічної ефективності МЗП, грн./ч.п.; E_{PC} - узагальнений планово-орієнтований показник ефективності МЗП, част. од.; E_{PDTC} - значення планово-орієнтованого дисконтного темпорально-витратного показника економічної ефективності МЗП, част. од.; w_p , w_{PC} , w_T , w_{TC} , w_{DTC} , w_{PDTC} - значення коефіцієнтів вагомості показників ефективності МЗП (сума всіх коефіцієнтів вагомості має бути рівна одиниці), част од.

Оптимальні значення інтегрального показника ефективності МЗП знаходяться на проміжку $[1; \infty)$. За умови, коли даний показник рівний одиниці, можна робити висновок про те, що фактичні результати використання

аналізованого механізму відповідатимуть плановим, якщо значення даного показника більше за 1, то це свідчить про те, що при використанні аналізованого механізму планові завдання будуть перевиконані. За умови, коли значення інтегрального показника ефективності МЗІП є меншим за 1, то це є свідченням того, що заплановані результати застосування аналізованого механізму не будуть досягнуті.

На засадах аналізування досвіду вітчизняних машинобудівних підприємств із залучення інвестицій здійснено розрахунок значень інтегрального показника економічної ефективності механізмів залучення інвестицій на фондовій біржі «Українська біржа» (вибір біржі здійснено з урахуванням того, що вона надає інформацію про торги акціями досліджуваних машинобудівних підприємств у зручній для аналізу формі). Хоча фондові біржі не виступають єдиним джерелом інвестицій, все ж саме за їх допомогою машинобудівні підприємства здатні акумулювати найбільший обсяг інвестицій. Для аналізування обрано 17 машинобудівних підприємств з найбільшою ринковою капіталізацією за даними фондової біржі «Українська біржа». В результаті аналізування динаміки середніх значень інтегральних показників рівня економічної ефективності механізмів залучення інвестицій на досліджувані підприємства протягом періоду з 01.11.2013 р. по 12.11.2015 р., визначено що дана динаміка є спадною, зокрема, значення аналізованого показника знизилось на 12,3 %, причиною чого являється високий рівень політичної та економічної нестабільності в Україні. Значення інтегрального показника ефективності механізмів залучення інвестицій на фондовій біржі «Українська біржа» 17-ти досліджуваних підприємств протягом 2015 р. наведено на рис. 3.

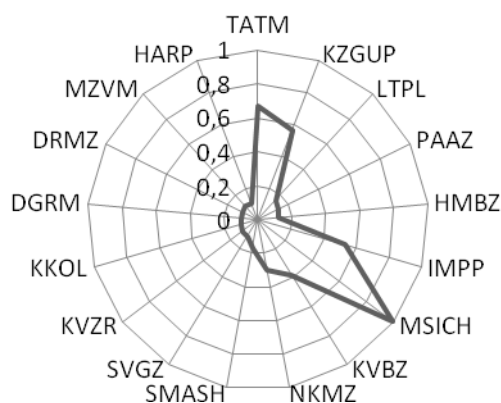

Рис. 3. Значення інтегрального показника ефективності механізмів залучення інвестицій на фондовій біржі «Українська біржа» за період з 01.01.2015 р. по 12.11.2015 р. для машинобудівних підприємств

Примітка: побудовано дисертантом; позначення обрано на основі тих, які використовуються аналізованими підприємствами на фондовій біржі «Українська біржа»; TATM - ПАТ «Турбоатом», KZGUP – ПАТ «Київський завод газового устаткування та приладів», LTPL - ПАТ «Луганськтепловоз», PAAZ – ПАТ «Полтавський автоагрегатний завод», HMBZ – ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», IMPP - ПАТ «Імпульс плюс», MSICH - ПАТ «Мотор Січ», KVBZ – «Крюківський вагонобівний завод», NKMZ – «Новокраматорський машинобудівний завод», SMASH – ПАТ «Сумське машинобудівне НВО ім. Фрунзе», SVGZ – ПАТ «Стахановський вагонобівний завод», KVZR – ПАТ «Квазар», KKOL – ПАТ «Кременчуцький колісний завод», DGRM – ПАТ «Донецькгірмаш», DRMZ – ПАТ «Дружківський машинобудівний завод», MZVM – ПАТ «Маріупольський завод важкого машинобудування», HARP – ПАТ «Харківський підшипниковий завод».

Механізм залучення інвестицій на фондовій біржі «Українська біржа» для ПАТ «Мотор Січ» характеризується найвищим рівнем ефективності, оскільки це єдине вітчизняне машинобудівне підприємств серед тих, що пройшли лістинг на вказаній фондовій біржі, торги акціями якого відбувалися під час кожного торгового дня протягом аналізованого період з 01.11.2013 р. по 12.11.2015 р. Слід зазначити, що гривнева вартість акцій ПАТ «Мотор Січ» протягом 2015 р. зросла на 34 %. Сума дивідендів, виплачуваних інвесторам ПАТ «Мотор Січ» за період з 2003 по 2015 рр., постійно зростає і у 2014 р. складала 24 грн. на одну акцію. Тому дане підприємство здатне найшвидше, у порівнянні з іншими аналізованими підприємствами, залучити необхідний обсяг інвестицій на фондовому ринку України.

У третьому розділі «Регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство» сформовано інформаційне забезпечення регулювання механізмів залучення інвестицій, визначено об'єкти регулювання МЗП, удосконалено метод визначення доцільності регулювання механізмів, розроблено модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Об'єктами регулювання МЗП виступають: перелік первинних механізмів, які беруть участь у процесі залучення інвестицій, порядок їх використання, економічне оцінювання МЗП та цілі процесу залучення інвестицій. Перелік механізмів регулюється тоді, коли виникає необхідність розпочати співпрацю з іншими інвесторами, або змінити методи залучення інвестицій. За умови виникнення потреби у зменшенні тривалості або вартості процесу залучення інвестицій регулюється порядок застосування МЗП. Економічне оцінювання механізмів регулюється тоді, коли його результати не дають достатньо чіткої інформації про ефективність використання МЗП у процесі залучення інвестицій. Якщо регулювання переліку механізмів, порядку їх застосування та економічного оцінювання не дають змоги вчасно залучити необхідний обсяг інвестицій, підприємство регулює цілі процесу залучення інвестицій.

Найважливішими критеріями для визначення рівня економічної ефективності будь-якого механізму залучення інвестицій на підприємство є тривалість та вартість його використання, а також обсяг інвестицій, який за допомогою цього механізму можна залучити. Тоді доцільним є аналізування граничної зміни даних критеріїв відносно кількості використаних підприємством механізмів залучення інвестицій, що є можливим на основі застосування наступних функціональних залежностей:

$$I(Q_m) = Q_m^\delta, T(Q_m) = Q_m^\phi, V(Q_m) = Q_m^\lambda, \quad (2)$$

де $I(Q_m)$, $T(Q_m)$, $V(Q_m)$ - функціональні залежності обсягу залучених інвестицій, тривалості та вартості даного процесу від кількості використаних механізмів; δ , ϕ , λ – сталі числа, визначені на проміжку $(0; \infty)$.

Використання степеневі залежності між досліджуваними параметрами у співвідношеннях (2) обґрунтовується тим, що особливості взаємодії реципієнта з інвесторами можуть пояснюватись низкою чинників, які впливають на динаміку обсягу залучення інвестицій нелінійно з часом. До них можна віднести фінансову репутацію реципієнта та інвестора, їх досвід реалізації інвестиційних проектів, рівень стабільності зовнішнього середовища інвестора та реципієнта тощо.

Аналіз залежностей (2) дав можливість визначити оптимальні співвідношення між їх параметрами, при яких подвійна похідна функції обсягу залучених інвестицій буде зростаючою. Ці співвідношення можна представити у формі наступних нерівностей: $\delta > \varphi$, $\delta < \lambda$. Якщо дані нерівності справджуються, то це означає, що підприємство з кожним новим механізмом в середньому залучає все більший обсяг інвестицій. На основі рівностей (2) можна отримати ряд залежностей між обсягом залучених інвестицій та тривалістю і вартістю процесу їх залучення. В дисертації розглянуто можливість застосування мультиплікативної форми залежності між зазначеними параметрами, оскільки її зручно використовувати на практиці шляхом логарифмування та перетворення у експоненціальну залежність, а також дана форма залежності спрощує отримання коефіцієнтів δ , φ і λ . Дану форму залежності можна представити за допомогою наступного співвідношення:

$$I = a_0 T^{\frac{\delta a_1}{\varphi}} V^{\frac{\delta a_2}{\lambda}}, \quad (3)$$

де a_0, a_1, a_2 - степеневі коефіцієнти (можуть бути отримані шляхом застосування методу найменших квадратів), δ, φ, λ – сталі числа, визначені на проміжку $(0; \infty)$.

На рис. 4 представлено динаміку залежності обсягу залучених інвестицій від тривалості та вартості процесу їх залучення на прикладі аналізування механізму залучення інвестицій на ПАТ «Мотор Січ» методом емісії цінних паперів на фондовій біржі «Українська біржа».

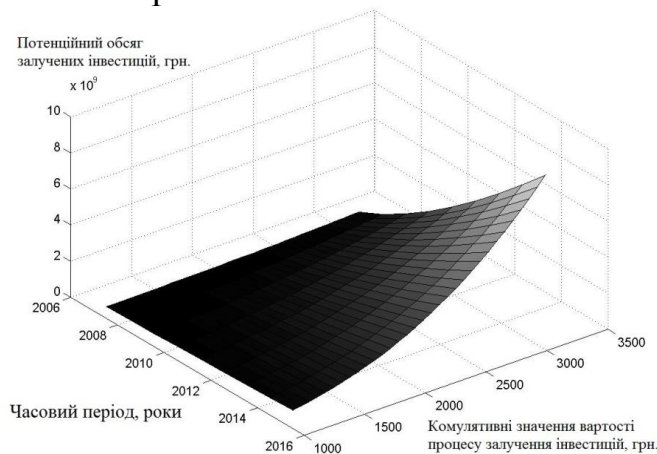

Рис. 4. Залежність потенційного обсягу інвестицій від тривалості та вартості процесу їх залучення для ПАТ «Мотор Січ» за період з 01.10.2006 р. по 03.10.2015р. (рівняння залежності: $I(t, v) = e^{-3,51} t^{1,42} v^{2,884}$)

Примітка: побудовано дисертантом на основі даних про торги акціями ПАТ «Мотор Січ» на фондовій біржі України «Українська Біржа» за період з 01.04.2006 р. по 03.10.2015 р.

Аналізування залежності зміни функції обсягу залучених інвестицій від тривалості та вартості процесу їх залучення можна здійснити шляхом дослідження об'єму трьохвимірної фігури, яку утворює функція $I(T, V)$. Тому об'єм сектора цієї фігури можна обчислити за формулою:

$$V_D = \iint_D I(t, v) = \iint_D \left(a_0 t^{\frac{\delta a_1}{\varphi}} v^{\frac{\delta a_2}{\lambda}} \right) dt dv, \quad t \in (t_0; t_n); v \in (v_0; v_n); t, v \in D; n \in N. \quad (4)$$

Після інтегрування отримаємо:

$$\begin{aligned}
 V_D &= \iint_D I(t, v) = \iint_D (t^\alpha v^\beta) dt dv = a_0 \int_T \left(\int_V (t^\alpha v^\beta) dv \right) dt = a_0 \int_T t^\alpha \frac{v^{\beta+1}}{\beta+1} \Big|_{v_1}^{v_2} dt = \\
 &= a_0 \left(\frac{v^{\beta+1}}{\beta+1} \right) \Big|_{v_1}^{v_2} \left(\frac{t^{\alpha+1}}{\alpha+1} \right) \Big|_{t_1}^{t_2} = a_0 \left(\frac{\frac{\delta a_1 + 1}{v^\varphi}}{\frac{\delta a_1}{\varphi} + 1} \right) \Big|_{v_1}^{v_2} \left(\frac{\frac{\delta a_2 + 1}{t^\lambda}}{\frac{\delta a_2}{\lambda} + 1} \right) \Big|_{t_1}^{t_2}. \quad (5)
 \end{aligned}$$

Зміну об'єму досліджуваної фігури можна розрахувати за співвідношенням:

$$ER = \frac{V_{D_3} - V_{D_4}}{V_{D_2} - V_{D_1}}, \quad (6)$$

де D_1, D_2, D_3, D_4 - області значень змінних моделі; V_{D_i} - значення об'єму i -ої області значень змінних моделі.

За допомогою співвідношень (5, 6) можна визначити характер залежності граничної зміни обсягу залучених інвестицій від граничної зміни вартості та тривалості процесу залучення інвестицій. Диференціювання рівняння залежності обсягу залучених інвестицій від тривалості та вартості процесу залучення інвестицій (рівн. 3) дає можливість встановити екстремуми даної функції при зміні одного із вказаних параметрів: тривалості процесу залучення інвестицій або його вартості. Для аналізування граничної зміни обсягу залучених інвестицій від одночасно обох названих параметрів доцільним є опосередковане дослідження характеру зміни функції (5), що здійснюється на основі автономної формули (6). Якщо значення показника, розрахованого за формулою (6), є більшим за 1, то це свідчить про відсутність необхідності регулювання механізмів у майбутньому.

У дисертації запропоновано модель економічного оцінювання та регулювання МЗП, яка відображає послідовність економічного оцінювання рівня економічної ефективності механізмів та їх регулювання під час реалізації процесу залучення інвестицій. Дана послідовність передбачає реалізацію таких етапів: 1) визначення всіх наявних у підприємства первинних механізмів залучення інвестицій, які доступні для використання під час реалізації процесу залучення інвестицій; 2) економічне оцінювання первинних МЗП; 3) формування переліку механізмів, які використовуватимуться у процесі залучення інвестицій, та визначення порядку їх застосування; 4) економічне оцінювання вторинного механізму залучення інвестицій на підприємство, з метою визначення потенційного обсягу інвестицій, який можна залучити з його допомогою; 5) реалізація обраних на попередньому етапі первинних механізмів залучення інвестицій на підприємство у визначеному порядку та з урахуванням параметрів, встановлених на етапі планування процесу залучення інвестицій; 6) регулювання механізмів, у разі виявлення їх недоліків, під час реалізації процесу залучення інвестицій на підприємство (на даному етапі може відбуватися застосування методу визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій); 7) використання змінених на попередньому етапі механізмів; 8) завершення процесу залучення інвестицій на підприємство.

Модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство наведено на рис. 5.

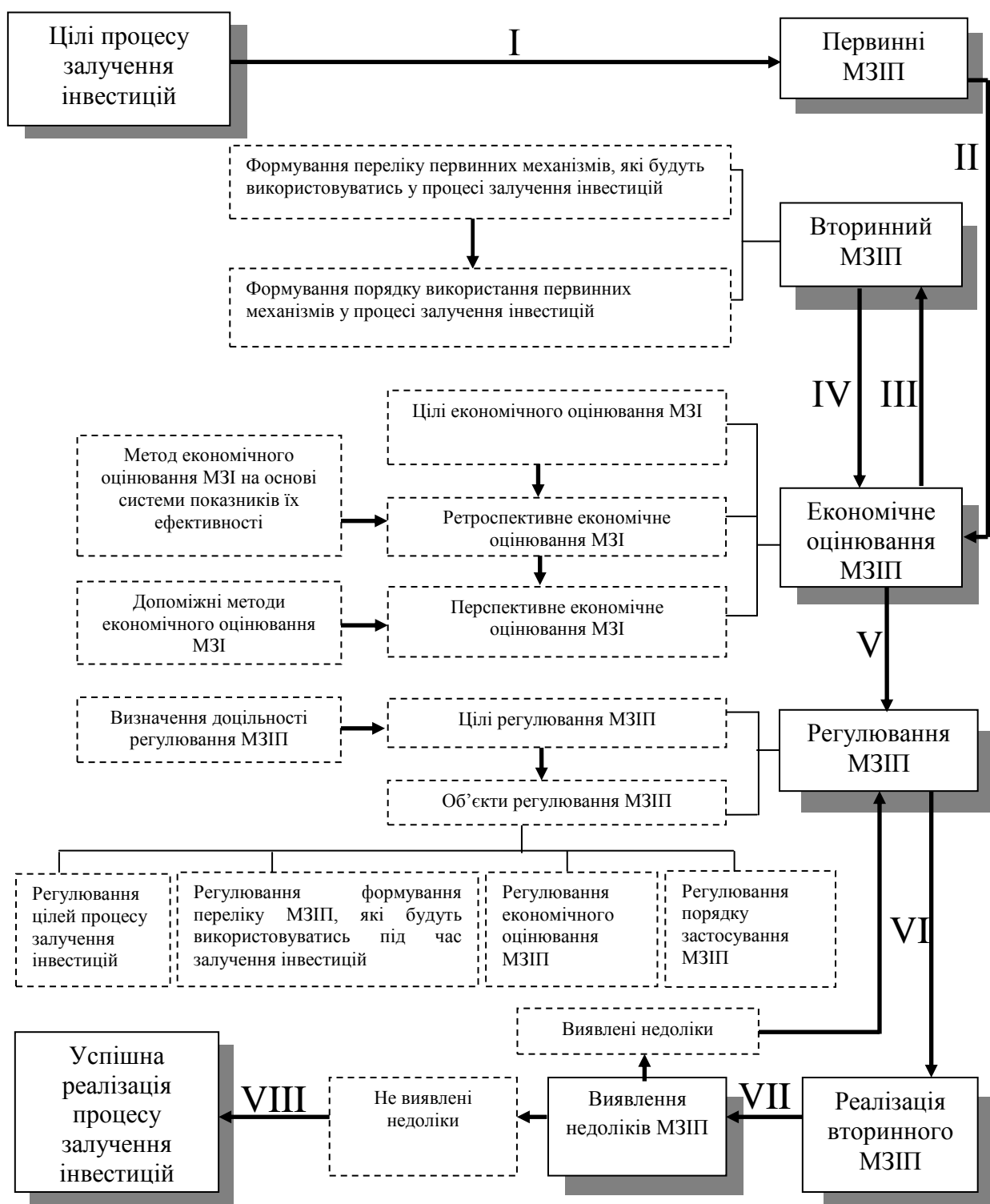

Рис. 5. Модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство

Примітка: запропоновано дисертантом;

Умовні позначення:

→ - виражає послідовність етапів процесу залучення інвестицій на підприємство;

— - виражає приналежність певних об'єктів моделі до інших об'єктів цієї моделі.

I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII – порядкові номери етапів послідовності економічного оцінювання та регулювання МЗП.

ВИСНОВКИ

У дисертації на основі узагальнення сучасних економічних концепцій із залучення інвестицій на підприємство, а також аналізу досвіду підприємств запропоновано нове вирішення наукового завдання – удосконалення існуючих та розроблення нових положень із економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

1. Розвинуто категоріально-понятійний апарат у сфері інвестиційної діяльності, зокрема конкретизовано визначення сутності поняття «механізми залучення інвестицій на підприємство» та доповнено їх класифікацію, що уможливило ліквідацію термінологічних неточностей та неоднозначностей і підготувало теоретичну основу для дослідження методичних аспектів економічного оцінювання і регулювання МЗІП.

2. Удосконалено концептуальну модель економічного оцінювання і регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, на засадах якої чітко ідентифіковано роль та послідовність здійснення економічного оцінювання та регулювання механізмів під час реалізації процесу залучення інвестицій на підприємство. На основі даної моделі визначено принципи економічного оцінювання МЗІП, що стало підґрунтям для формування методичних положень з аналізування економічної ефективності механізмів залучення інвестицій на підприємство. Концептуальна модель економічного оцінювання та регулювання МЗІП може використовуватись економістами і менеджерами, які розробляють стратегію залучення інвестицій на підприємство.

3. Розвинуто метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, який базується на обчисленні інтегрального показника ефективності МЗІП. Удосконалений метод враховує необхідність дослідження використання механізмів у системі трьох ключових параметрів: обсяг залучених інвестицій, вартість та тривалість застосування механізму, що сприяє вибору оптимального переліку МЗІП, які братимуть участь у процесі залучення інвестицій на підприємство. Даний метод може використовуватись економістами, які здійснюють аналізування показників ефективності інвестиційних процесів на підприємстві.

4. Удосконалено метод визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, за допомогою якого можна здійснити аналізування залежності граничної зміни обсягу залучених інвестицій для певного механізму від одночасно граничної зміни тривалості та вартості його використання. Використання даного методу дає можливість визначити чи зможе підприємство вчасно залучити запланований обсяг інвестицій. Удосконалений метод визначення доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство може використовуватись менеджерами та маркетологами, які ведуть переговори з інвесторами від імені певного підприємства, та працівниками, які здійснюють аналізування рівня ефективності МЗІП.

5. Розроблено модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство, яка характеризує послідовність реалізації первинних та вторинних механізмів, конкретизує складові економічного оцінювання механізмів та деталізує їх вплив на об'єкти регулювання МЗІП.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1.1. Монографії

1. Федорчак О.Є. Сутність механізмів залучення інвестицій та концептуальні положення їх економічного оцінювання та регулювання / С.В. Князь, Г. І. Пушак, О.Є. Федорчак // Соціально-економічний розвиток держави, регіону, підприємства в нестабільних ринкових умовах: моногр. З.Б. Живко та ін.; за заг. ред. А.М. Штангрета та А.П. Левітської. – Львів: Укр. акд. друкарства, 2015. – С. 55 – 80. *(Особистий внесок автора: наведено класифікацію механізмів залучення інвестицій на підприємство).*

2. Федорчак О.Є. Прогнозування динаміки величини використання природних ресурсів та показників рівня екологічної безпеки / Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак, Г.Й. Лучко // Економіка природокористування та управління природоохоронною діяльністю: монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук С.В. Князя. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 70 – 79. *(Особистий внесок автора: запропоновано методи прогнозування показників, які характеризують інвестиційну діяльність у сфері природокористування).*

1.2. Праці у наукових фахових виданнях України

3. Федорчак О.Є. Сутність і види механізмів залучення інвестицій на підприємство / Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Журнал «Інвестиції: практика та досвід». – 2013. – № 2. – С. 6 – 12. *(Особистий внесок автора: запропоновано визначення механізмів залучення інвестицій та визначено їх складові).*

4. Федорчак О.Є. Механізми залучення інвестицій як складова інноваційної діяльності підприємства / О.Є. Федорчак, Л.Я. Ванькович // Збірник наукових праць «Формування ринкової економіки в Україні». Львів: Видавництво Львівського Національного університету ім. І.Франка. – 2014. – №31. – Ч.2. – С. 135 – 140. *(Особистий внесок автора: досліджено можливість використання механізмів залучення інвестицій у інноваційній діяльності підприємства).*

5. Федорчак О.Є. Прогнозування ринкової вартості підприємства на засадах побудови лінійних регресійних моделей [Електронний ресурс] / Н.Г. Георгіаді, С.В. Князь, О.Є. Федорчак // Ефективна економіка – 2013. – № 7. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2193>. *(Особистий внесок автора: запропоновано метод прогнозування динаміки ринкової вартості підприємства із використання регресійних моделей).*

6. Федорчак О.Є. Економічний розвиток підприємства, його сутність та види / Н.Г. Георгіаді, Я.Я. Пушак, О.Є. Федорчак // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». – 2013. – № 32. – С. 255 – 262. *(Особистий внесок автора: визначено сутність економічного розвитку підприємства).*

7. Федорчак О.Є. Метод економічного оцінювання привабливості підприємства для інвесторів / Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні. – Львів: В-во Львівської політехніки. – 2013. – № 769. – С. 238 – 244. *(Особистий внесок автора: запропоновано метод прогнозування зміни ринкової вартості підприємства).*

8. Федорчак О.Є. Детермінантна та стохастична складові інвестування у сфері торговельного підприємництва / С.В. Князь, О.Є. Федорчак, Я.С. Богів // Журнал «Інвестиції: практика та досвід». – 2014. – № 1. – С. 6 – 10. *(Особистий внесок автора: запропоновано використання лагових моделей у прогнозуванні).*

9. Федорчак О.Є. Метод аналізування інвестиційної привабливості підприємства / С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. – 2014. – № 794. – С.255-262. *(Особистий внесок автора: проаналізовано структури інвестиційних портфелів із активів при визначенні інвестиційної привабливості підприємств).*

10. Fedorchak O.Ye. Economic evaluation of the mechanisms of attracting corporatization-focused investments / N.H. Heorhiady, O.Ye. Fedorchak // Economics, Entrepreneurship, Management. – 2015. – Vol. 2, No. 1. – P. 27-32. *(Особистий внесок автора: наведено метод визначення рівня залежності підприємства від конкурентів, що дає змогу встановити рівень його привабливості для інвесторів).*

11. Федорчак О.Є. Математична модель доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій [Електронний ресурс] / В.П. Залуцький, О.Є. Федорчак // Ефективна економіка. – 2015. – № 3. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3883>. *(Особистий внесок автора: запропоновано формулу для визначення доцільності регулювання МЗПП).*

12. Федорчак О.Є. Метод економічного оцінювання механізмів залучення інвестицій / С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2014. – № 2(20). – С. 97 – 101. *(Особистий внесок автора: визначено показники економічної ефективності механізмів залучення інвестицій на підприємство).*

1.3. Праці у наукових періодичних виданнях іноземних держав та публікації у виданнях України, які внесені до міжнародних наукометричних баз даних

13. Fedorchak O. Economic evaluation of investment involvement mechanisms / N. Heorhiady, O. Fedorchak // Econtechmod. An international quarter journal. – 2015. – Vol. 4, No. 1. – P. 31 – 38. *(Особистий внесок автора: здійснено аналіз інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств).*

14. * Федорчак О.Є. Ретроспективне економічне оцінювання механізмів залучення інвестицій на підприємство / О.Є. Федорчак // Науковий журнал «Бізнес-Інформ». – 2014. – № 11. – С. 108 – 113.

15. * Федорчак О.Є. Показник доцільності регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство / О.Є. Федорчак // Економічний простір. – 2015. – № 98. – С. 239 – 249.

2. Опубліковані праці апробаційного характеру

16. Федорчак О.Є. Вплив динаміки валютних курсів на діяльність промислових підприємств // Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Соціальні аспекти розвитку економіки та управління». – Дніпропетровськ: Видавництво «Герда». –

* Видання також є науковим фаховим виданням України

2013. – С. 84 – 86. *(Особистий внесок автора: обчислено коефіцієнти кореляції між досліджуваними валютними курсами та фондовими індексами підприємств).*

17. Федорчак О.Є. Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства / Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна практика економічного розвитку держави». – Сімферополь: НО «Economics». – 2013. – Ч.1 – С. 98 – 100. *(Особистий внесок автора: проаналізовано рівень інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств).*

18. Федорчак О.Є. Оцінювання підприємством детермінантної та стохастичної складових спекулятивного ринку / О.Є. Федорчак // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів». – Львів: ЛЕФ. – 2014. – Ч.2. – С. 85.

19. Федорчак О.Є. Сутність механізмів залучення інвестицій на підприємство / О.Є. Федорчак // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Перспективи економічного зростання та інноваційного розвитку країн». В 3-ох частях. – О.: ЦСІР. – 2014. – Ч.2. – С. 69 – 71.

20. Федорчак О.Є. Детермінантна та стохастична складові безпеки інвестування у торгівельному підприємстві / С.В. Князь, О.Є. Федорчак, Я.С. Богів // Тези доповіді Міжвузівської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми економічної безпеки в контексті трансформації ринкової економіки». – Львів: Ліга-Прес. – 2013. – С. 31 – 33. *(Особистий внесок автора: наведено спосіб аналізування динаміки показників діяльності торговельного підприємства).*

21. Федорчак О.Є. Модель тривимірного представлення процесу залучення інвестицій на підприємство / О.Є. Федорчак // Збірник матеріалів Міжнародної-науково практичної конференції «Науково-економічний розвиток: менеджмент, фінанси та аудит». – Київ: Київський економічний науковий центр. – 2015. – С. 119 – 122.

22. Федорчак О.Є. Узагальнена математична модель ефективності використання механізмів залучення інвестицій на підприємство / О.Є. Федорчак // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Наукові здобутки на шляху вдосконалення економіки країни». – Дніпропетровськ: Наукова економічна організація «Перспектива». – 2015. – С.104 – 107.

23. Федорчак О.Є. Маркетингові інструменти реалізації механізмів залучення інвестицій на підприємство / Н.Г. Георгіаді, О.Є. Федорчак // Тези доповідей X Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг і логістика в системі менеджменту». – Львів: Видавництво Львівської політехніки. – 2014. – С. 66 – 67. *(Особистий внесок автора: здійснено аналізування літературних джерел за тематикою інвестиційного маркетингу).*

24. Федорчак О.Є. Оцінювання механізмів залучення інвестицій в контексті сталого розвитку / С.В. Князь, О.Є. Федорчак // 3-й Міжнародний конгрес «Захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування». – Львів. – 2014. – С. 160 – 161. *(Особистий внесок автора: наведено метод економічного оцінювання МЗП, шляхом врахування тривалості та вартості їх застосування).*

АНОТАЦІЯ

Федорчак О.Є. Економічне оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України, Львів, 2016.

У дисертації здійснено аналізування літературних джерел, нормативно-правової бази та досвіду підприємств із залучення інвестицій. Розвинено категоріально-понятійний апарат у сфері інвестиційної діяльності та удосконалено концептуальну модель економічного оцінювання і регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство. Удосконалено показники ефективності механізмів залучення інвестицій на підприємств та розвинено метод їх економічного оцінювання. Проведено аналізування ефективності МЗІП на прикладі вітчизняних машинобудівних підприємств. Визначено об'єкти регулювання механізмів залучення інвестицій та удосконалено метод прогнозування доцільності їх регулювання. Розвинено метод підвищення точності регресійних моделей. На основі проведених досліджень запропоновано модель економічного оцінювання та регулювання механізмів залучення інвестицій на підприємство.

Ключові слова: інвестиція, механізм, процес залучення інвестицій, механізм залучення інвестицій.

ANNOTATION

Fedorchak O.Ye. Economic evaluation and regulation of the mechanisms of investment attraction. – On the rights of manuscript.

Thesis for academic degree of the candidate of economic sciences in a specialization 08.00.04 – economics and management of enterprises (by the types of economic activity). Lviv Polytechnic National University, Ministry of Sciences and Education of Ukraine, Lviv, 2016.

The thesis covers the analysis of theoretical sources, the base of law and norms and the experience of enterprises to attract investment. The number of categories and notions in the sphere of investment activity has been developed. We have also improved a conceptual model of economic evaluation and regulation of mechanisms of investment attraction. The thesis contains the improved indexes of the mechanisms of investment attraction and the method of their economic evaluation has been developed. On the pattern of national machine building enterprises the analysis of efficiency of MIAM has been conducted. The objects of the mechanisms of investment attraction regulation have been detected and the method of their regulation effective predictability has been improved. There has been also developed the method of regressive models exactness rise. On the basis of conducted research we have offered the model of economic evaluation and the regulation of the mechanisms of investment attraction by the enterprise.

Key words: investment, mechanism, the process of investment attraction, the mechanism of investment attraction.

АННОТАЦИЯ

Федорчак А.Е. Экономическое оценивание и регулирование механизмов привлечения инвестиций на предприятие. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности), Национальный университет «Львівська політехніка», Министерство образования и науки Украины, Львов, 2016.

В диссертации на основе обобщения современных экономических концепций по привлечению инвестиций на предприятие, а также анализа опыта предприятий, предложено новое решение научной задачи - совершенствование существующих и разработка новых положений с экономической оценки и регулирования механизмов привлечения инвестиций на предприятие. Целью исследования является совершенствование существующих и разработка новых методично прикладных положений по экономической оценке и регулированию МПИП. В результате проведения исследования усовершенствовано определение механизмов привлечения инвестиций на предприятие и их классификацию, развито концептуальную модель экономической оценки и регулирования механизмов привлечения инвестиций на предприятие, усовершенствован метод экономической оценки механизмов и метод прогнозирования целесообразности их регулирования, развит метод улучшения точности регрессионных моделей на основе коррекции их погрешностей и предложена модель экономической оценки и регулирования механизмов привлечения инвестиций на предприятие. С целью разработки теоретической основы для осуществления экономической оценки и регулирования механизмов привлечения инвестиций на предприятие, проанализированы сущностные признаки понятия «механизм привлечения инвестиций на предприятие», основанные на толковании экономических механизмов в пределах таких понятий: система, процесс и ресурс. Любой механизм привлечения инвестиций - это совокупность элементов, которые между собой взаимодействуют, поэтому он наделен свойствами системы, эти элементы взаимодействуют в определенной последовательности и поэтому МПИП можно рассматривать как некоторый процесс, механизмы используются на предприятии только при условии возникновения такой необходимости, поэтому их также можно понимать как ресурс. На основе существующих и усовершенствованных теоретических положений определена последовательность реализации механизмов на практике и усовершенствована их классификация, путем исследования типологии элементов МПИП. Это обусловило необходимость разделения механизмов на два ключевых вида: первичные и вторичные. С помощью первичных механизмов происходит сотрудничество предприятия с одним инвестором, привлечение инвестиций одним методом, определенного объема и формы. Вторичные механизмы состоят из первичных, которые реализуются в определенной последовательности. Это позволило разработать концептуальную модель экономической оценки и регулирования механизмов привлечения инвестиций на предприятие.

На основе существующих и усовершенствованных теоретических положений с экономической оценки МПИП, усовершенствовано метод их

экономической оценки, который в отличие от существующих базируется на вычислении интегрального показателя эффективности МПИП, состоящий из системы показателей, характеризующих механизмы в пространстве: объем привлеченных инвестиций, продолжительность и стоимость процесса привлечения инвестиций на предприятие. С помощью интегрального показателя можно определить потенциальную способность исследуемых МПИП вовремя привлечь необходимый объем инвестиций без превышения запланированного значения потерь от реализации процесса привлечения инвестиций. Поскольку экономическое оценивание механизмов происходит до начала их использования, то оно реализуется только для первичных механизмов, с целью выбора тех МПИП, которые примут участие в процессе привлечения инвестиций и формировании последовательности их использования.

После экономической оценки МПИП происходит их использование, в процессе чего предприятие может выявить недостатки механизмов, поэтому возникает необходимость их регулирования. Объектами регулирования механизмов привлечения инвестиций выступает перечень первичных механизмов, участвующих в процессе привлечения инвестиций на предприятие, последовательность их использования, экономическое оценивание МПИП, а также цели процесса привлечения инвестиций на предприятие. Поскольку регулирование механизмов может предусматривать изменение их структуры, то оно направлено только на вторичные МПИП и реализуется в процессе привлечения инвестиций на предприятие. Если учесть, что на этапе экономической оценки механизмов исследуется их потенциальная способность вовремя привлечь для предприятия необходимый объем инвестиций без превышения значения плановых потерь, возникает необходимость в аналитическом инструментарии, с помощью которого можно исследовать предельное изменение объема привлеченных инвестиций от продолжительности и стоимости процесса их привлечения. Это обусловлено потребностью в определении уровня учета предприятием собственного опыта сотрудничества с инвесторами, заботится ли оно об собственной репутации среди инвесторов, а также возможно ли перевыполнение плановых показателей, определенных на этапе установления целей процесса привлечения инвестиций и экономической оценки МПИП. С этой целью усовершенствован метод прогнозирования целесообразности регулирования механизмов, с помощью которого предприятие может учесть функцию изменения предельного значения объема привлеченных инвестиций от предельного изменения продолжительности и стоимости процесса их привлечения. В результате проведенных исследований, возникла необходимость сформировать обобщенную модель, которая бы отражала взаимосвязи между усовершенствованными теоретическими, методическими и практическими аспектами, а также приводила бы последовательность их использования в процессе привлечения инвестиций на предприятие. Это обусловило разработку модели экономической оценки и регулирования МПИП.

Ключевые слова: инвестиция, механизм, процесс привлечения инвестиций, механизм привлечения инвестиций.